

**Hallituksen esitys Eduskunnalle laiksi osakeyhtiölain
7 luvun 6 ja 8 §:n muuttamisesta**

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ

Esityksessä ehdotetaan muutettavaksi osakeyhtiölakia siten, että julkisen osakeyhtiön sallittaisiin nykyistä laajemmin hankkia omia osakkeitaan. Nykyisten säännösten mukaan julkisessa osakeyhtiössä ei yleensä voida tehdä päätöstä omien osakkeiden hankkimisesta siten, että yhtiölle ja sen tytäryhteisöille kuuluvien yhtiön osakkeiden yhteenlaskettu

nimellisarvo tai niiden tuottama äänimäärä hankinnan jälkeen on yli viisi prosenttia osakepääomasta tai kaikkien osakkeiden äänimäärästä. Rajaa ehdotetaan korotettavaksi kymmenesosaan osakepääomasta tai kaikkien osakkeiden äänimäärästä.

Laki ehdotetaan tulevaksi voimaan ensi tilassa.

PERUSTELUT

1. Nykytila ja ehdotetut muutokset

Osakeyhtiö voi hankkia omia osakkeitaan voitonjakokelpoisilla varoilla osakeyhtiölain (734/1978) 7 luvun mukaisilla edellytyksillä. Osakeyhtiölain 7 luvun 6 §:n (145/1997) mukaan siinä tarkoitettua päätöstä omien osakkeiden hankkimisesta ei julkisessa osakeyhtiössä saa tehdä siten, että yhtiölle ja sen tytäryhteisöille kuuluvien yhtiön osakkeiden yhteenlaskettu nimellisarvo tai niiden tuottama äänimäärä hankinnan jälkeen on yli viisi prosenttia yhtiön osakepääomasta tai kaikkien osakkeiden äänimäärästä. Jos yhtiön osakkeilla on nimellisarvon sijasta kirjanpidollinen vasta-arvo, siihen sovelletaan lain 1 luvun 1 §:n 4 momentin mukaan, mitä nimellisarvosta säädetään.

Toisen neuvoston direktiivin 77/91/ETY, annettu niiden takeiden yhteensovittamisesta samanveroiseksi, joita jäsenvaltioissa vaaditaan perustamissopimuksen 58 artiklan 2 kohdassa tarkoitetuilta yhtiöiltä niiden jäsenten sekä ulkopuolisten etujen suojaamiseksi osakeyhtiöitä perustettaessa sekä niiden pääomaa säilytettäessä ja muutettaessa, jäljempänä pääomadirektiivi, 19 artiklan 1 kohdan b alakohdassa asetetaan julkisen yhtiön omien osakkeiden hankkimisen edellytykseksi, että hankittavien osakkeiden nimellisarvo tai kirjanpidollinen vasta-arvo ei saa yhdessä yhtiön tai sen lukuun toimineen henkilön aikaisemmin hankkimien osakkeiden kanssa ylittää kymmentä prosenttia merkitystä pääomasta. Direktiivissä tarkoitettua merkittyä pääomaa on osakeyhtiölain mukaan osakepääoma.

Nykyistä osakeyhtiölain 7 luvun 6 §:n säännöstä, jolla aiemman täyskiellon sijaan sallittiin omien osakkeiden hankkiminen direktiivin mukaisen kymmenen prosentin sijasta viiden prosentin rajaan asti, perusteltiin varovaisuussyillä. Tätä koskevassa muutolaissa (HE 89/1996 vp) katsottiin, että koska Suomen osakemarkkinat olivat ohuet ja pörsy-yhtiöissäkin oli suuria äänivaltaeroja eri osakelajien välillä, jo viiden prosentin hank-

kimisella saattoi olla merkittävä vaikutus yhtiön osakkeen markkinoihin. Käytäntö on kuitenkin osoittanut, että säännös rajoittaa tarpeettomasti julkisten osakeyhtiöiden mahdollisuuksia järjestellä pääomarakennettaan ja käyttää omia osakkeitaan esimerkiksi maksuvälineinä yrityskaupoissa tai osakepalkkioille perustuvissa henkilöstön kannustinjärjestelmissä. Hankintarajan maltillisella korottamisella ei liene haitallisia vaikutuksia arvopaperimarkkinoiden kannalta. Näillä perusteilla osakeyhtiölain 7 luvun 6 §:ää ehdotetaan muutettavaksi siten, että edellä mainittu hankintaraja pääomadirektiivin sallimien tavoin olisi kymmenesosa yhtiön osakepääomasta tai kaikkien osakkeiden äänimäärästä.

Osakeyhtiölain 7 luvun 8 §:n 1 momentissa säädetään tilanteista, joissa edellä tarkoitettu hankintaraja ylittyy sen vuoksi, että osakkeita on tullut yhtiölle laillisesti muuten kuin 6 §:ssä tarkoitettujen omien osakkeiden hankintaa koskevan päätöksen johdosta. Tällaisia saantoja ovat oman osakkeen saaminen sulautumisessa tai muussa liikkeen luovutuksessa, eräät lunastustilanteet, vastikkeettomat saannot ja yhtiön saamisesta ulosmitatun täysin maksetun osakkeen ostaminen huutokaupassa. Pykälän mukaan osakkeet on tällöin hankintarajan ylittävältä osin luovutettava kolmen vuoden kuluessa saannosta. Pykälää ehdotetaan muutettavaksi hankintarajan osalta vastaavasti kuin edellä on 6 §:n osalta esitetty.

2. Esityksen vaikutukset

Ehdotettu muutos lisää julkisten osakeyhtiöiden mahdollisuuksia pääomarakenteensa järjestelemiseen tehokkaalla tavalla. Ehdotus myös parantaa julkisten osakeyhtiöiden mahdollisuuksia käyttää omia osakkeitaan maksuvälineenä yrityskaupoissa tai osakepalkkioille perustuvissa henkilöstön kannustinjärjestelmissä. Ehdotettu muutos vähentää julkisten yhtiöiden hallinnollisia kustannuksia, koska omien osakkeiden hankintaa koskeva päätöksenteko tulee nykyistä joustavammaksi. Ehdotus ei heikennä julkisten osakeyhtiö-

öiden osakkeenomistajien tai velkojien asemaa. Ehdotetulla hankintarajan maltillisella korottamisella ei myöskään ole haitallisia vaikutuksia arvopaperimarkkinoiden kannalta.

3. Asian valmistelu

Osakeyhtiölakityöryhmän mietintöön (oikeusministeriön työryhmämietintö 2003:4) sisältyneessä ehdotuksessa uudeksi osakeyhtiölaiksi ehdotettiin, että yhtiön haltuun hankkimalla tai sitä vastaavalla tavalla tulevien omien osakkeiden enimmäismäärä olisi yksi kymmenesosa yhtiön kaikista osakkeista. Mietinnöstä annetuissa lausunnoissa työryhmän ehdotusta kannatettiin laajasti. Lausunnoista on laadittu yhteenveto (oikeusministeriö, lausuntoja ja selvityksiä 2003:39). Työryhmän mietinnön ja saadun lausuntopaltteen pohjalta valmisteltu hallituksen esitys uudeksi osakeyhtiölainsäädännöksi on tarkoitus antaa eduskunnalle vuoden 2005 aikana.

Keskuskauppakamarin työryhmämietinnöstä antamassa lausunnossa katsottiin, että hankintarajan korottamista koskeva ehdotus tulisi toteuttaa osittaisuudistuksena jo ennen uuden osakeyhtiölain säätämistä muuttamalla nykyistä lakia nyt ehdotetulla tavalla. Kes-

kuskauppakamarin lausuntoon ovat tältä osin sittemmin yhtyneet Elinkeinoelämän Keskusliitto EK ja OMX Exchanges Oy. Lisäksi asiasta on eduskunnassa tehty lakialoite (LA 130/2004 vp). Sen jälkeen, kun on käynyt ilmi, että julkisilla osakeyhtiöillä voi olla välitön tarve omien osakkeiden hankkimiseen laajemmin kuin nykyinen laki sallii, esitys on valmisteltu oikeusministeriössä.

4. Voimaantulo

Julkisilla osakeyhtiöillä voi olla tarvetta tehdä esityksen sallimia päätöksiä omien osakkeiden hankkimisesta jo kevään 2005 varsinaisessa yhtiökokouksessa. Sen vuoksi laki ehdotetaan tulevaksi voimaan ensi tilassa.

Erityisiä siirtymäsäännöksiä ei ehdoteta, vaan uutta lakia sovelletaan kokonaisuudessaan sen voimaantulon jälkeen. Ennen lain voimaantuloa toimitettava yhtiökokouskutsu voidaan laatia siten, että lain mahdollinen muuttuminen ennen yhtiökokousta otetaan huomioon.

Edellä esitetyn perusteella annetaan Eduskunnan hyväksyttäväksi seuraava lakiehdotus:

1.

Laki**osakeyhtiölain 7 luvun 6 ja 8 §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan 29 päivänä syyskuuta 1978 annetun osakeyhtiölain (734/1978) 7 luvun 6 § ja 8 §:n 1 momentti, sellaisina kuin ne ovat laissa 145/1997, seuraavasti:

7 luku

Omat osakkeet

6 §

Yksityinen osakeyhtiö ei saa hankkia kaikkia omia osakkeitaan. Julkisessa osakeyhtiössä 3 §:ssä tarkoitettua päätöstä omien osakkeiden hankkimisesta ei saa tehdä siten, että yhtiölle ja sen tytäryhteisölle kuuluvien yhtiön osakkeiden yhteenlaskettu nimellisarvo tai niiden tuottama äänimäärä hankinnan jälkeen on yli kymmenesosa yhtiön osakepääomasta tai kaikkien osakkeiden äänimäärästä.

8 §

Jos julkiselle osakeyhtiölle ja sen tytäryhteisöille kuuluvien yhtiön osakkeiden yhteenlaskettu nimellisarvo tai niiden tuottama äänimäärä on yli kymmenesosa yhtiön osakepääomasta tai sen kaikkien osakkeiden äänimäärästä sen vuoksi, että osakkeita on hankittu 1 §:n 2 momentissa tarkoitettulla tavalla tai saatu vastikkeetta, mainitun määräosan ylittävältä osin osakkeet on luovutettava kolmen vuoden kuluessa saannosta.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Helsingissä 28 päivänä tammikuuta 2005

Tasavallan Presidentti

TARJA HALONEN

Ministeri *Leena Luhtanen*

*Liite
Rinnakkaistekstit*

1.

Laki

osakeyhtiölain 7 luvun 6 ja 8 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan 29 päivänä syyskuuta 1978 annetun osakeyhtiölain (734/1978) 7 luvun 6 § ja 8 §:n 1 momentti, sellaisina kuin ne ovat laissa 145/1997, seuraavasti:

Voimassa oleva laki

Ehdotus

7 luku

7 luku

Omat osakkeet

Omat osakkeet

6 §

Yksityinen osakeyhtiö ei saa hankkia kaikkia omia osakkeitaan. Julkisessa osakeyhtiössä 3 §:ssä tarkoitettua päätöstä omien osakkeiden hankkimisesta ei saada tehdä siten, että yhtiölle ja sen tytäryhteisöille kuuluvien yhtiön osakkeiden yhteenlaskettu nimellisarvo tai niiden tuottama äänimäärä hankinnan jälkeen on yli viisi prosenttia yhtiön osakepääomasta tai kaikkien osakkeiden äänimäärästä.

6 §

Yksityinen osakeyhtiö ei saa hankkia kaikkia omia osakkeitaan. Julkisessa osakeyhtiössä 3 §:ssä tarkoitettua päätöstä omien osakkeiden hankkimisesta ei saa tehdä siten, että yhtiölle ja sen tytäryhteisöille kuuluvien yhtiön osakkeiden yhteenlaskettu nimellisarvo tai niiden tuottama äänimäärä hankinnan jälkeen on yli *kymmenesosa* yhtiön osakepääomasta tai kaikkien osakkeiden äänimäärästä.

8 §

Jos julkiselle osakeyhtiölle ja sen tytäryhteisöille kuuluvien yhtiön osakkeiden yhteenlaskettu nimellisarvo tai niiden tuottama äänimäärä on yli viisi prosenttia yhtiön osakepääomasta tai sen kaikkien osakkeiden äänimäärästä sen vuoksi, että osakkeita on hankittu 1 §:n 2 momentissa tarkoitettulla tavalla tai saatu vastikkeetta, mainitun määräosan ylittävältä osin osakkeet on luovutettava kolmen vuoden kuluessa saannosta.

8 §

Jos julkiselle osakeyhtiölle ja sen tytäryhteisöille kuuluvien yhtiön osakkeiden yhteenlaskettu nimellisarvo tai niiden tuottama äänimäärä on yli *kymmenesosa* yhtiön osakepääomasta tai sen kaikkien osakkeiden äänimäärästä sen vuoksi, että osakkeita on hankittu 1 §:n 2 momentissa tarkoitettulla tavalla tai saatu vastikkeetta, mainitun määräosan ylittävältä osin osakkeet on luovutettava kolmen vuoden kuluessa saannosta.

*Tämä laki tulee voimaan päivänä
kuuta 20 .*